

pli bona sfero, pli altaj akurateco kaj kvalito de la laboro, pli alta produktado, malplia laceco do malplia foresto; pli alta sekureco.

Jen pluraj gravaj punktoj, kaj la verkinto esperas ke ili pensigos la leganton ĉe la elektado kaj rekomendo de koloroj.

CITITA LITERATURO:

1. Report on 'Colour Terminology, by a Committee of the Physical Society Colour Group.

GENERALA LITERATURO:

Ostwald, W., Farbenlehre.

Boller, E., Brinkmann, D., kaj *Walter, E. J.*, Einführung in die Farbenlehre (1947).

Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde, Benamingen op het gebied der Verlichtingskunde, met hun vertalingen in het Duits, Engels, Frans en Esperanto.

Birren, F., Selling with color.

Nijveld, W. J., De veiligheid, 24, 108 (1948).

001.4 : {539.1 + 621.3}

PRI NOMOJ DE ELEMENTAJ KORPUSKLOJ KAJ DE KELKAJ INSTRUMENTOJ

de F. J. BELINFANTE (Usono).

La plimulto de la nomoj de elementaj korpuskloj estas derivita de antikvaj (grekaj aŭ latinaj) vortoj, kun sufikso -on-. Ekz.:

fot-on-o (greke: fôt- = lumo)

elektr-on-o (greke: elektr- = sukceso)

prot-on-o (greke: prôt- = unua)

neŭtr-on-o (latine: neŭtr- = neniu el du)

nukle-on-o (latine: nucle- = kerno)

mez-on-o (greke: mes- = meza)

deŭter-on-o (greke: deŭter- = dua).

Malpli ofte uzataj nomoj estas:

lept-on-o (greke: lept- = maldika)

fon-on-o (greke: fôn- = sono)

pozit-on-o (latine: posit- = metita)

negat-on-o (latine: negat- = neita)

kaj tiel plu. Formita el propra nomo estas ekzemple

Bos-on-o (laŭ la fizikisto Bose).

Formitaj en diferenca maniero (kun italaj sufiksoj) estas

neŭtr-in-o (*neutrino*)

neŭtr-ed-o (*neutretto*).

Multaj elektromagnetaj maŝinoj kaj instrumentoj havas nomon finiĝantan je -tron-o; ekz.:

ciklo-tron-o, magne-tron-o, beta-tron-o, tira-tron-o, ktp.¹⁾ Radio-teknikistoj certe povos aldoni multajn aliajn ekzemplojn.

Se mi inventus maŝinon por grandskale produkti mezonojn, mi verŝajne nomus ĝin: mezo-tron-o.

Tiun nomon kelkaj fizikistoj uzas por la mezono mem. Certe tre konfuza nomo. La kaŭzo de tiu „eraro” estas sufiĉe klara: Fizikisto ne konanta la antikvajn lingvojn povus false konkludi el la nomoj „elektron-o” kaj „neŭtron-o”, ke „-tron-” estas la finaĵo de nomoj por elementaj korpuskloj; kaj tiam li formas la nomon „mezo-tron-o” same. Tamen lia eraro estas evidenta. Li ne nur malatentis nomojn kiel „foton-o”, „prot-on-o” ktp; sed li ankaŭ forgesis ke arbitracianto devas esti *neŭtr-a* (kaj ne neŭ-a), kaj ke por lumigado ni uzas *elektron* (kaj ne elek-on). Feliĉe la ne-korekta nomo „mezonono” por mezono pli kaj pli maloftiĝas.

Samecan eraron mi mem faris, kiam en 1939 mi estis la unua persono publike proponanta la nomon „nuklono” por korpusklo kiu jen aperas kiel protono kaj jen kiel neŭtrono. Aliaj personoj pli bone scipovantaj la antikvajn lingvojn atentigis min, ke la latina radiko ne estas nukl-, sed nukle-; kaj nun jam ĉiu parolas korekte pri „nukleonoj”.

Unu sama eraro ankoraŭ nun estas tre ofta en multaj landoj; eĉ pli ofta ol la korekta formo. (Tamen mi havas la impreson, ke en Francujo la korekta formo plioftas). Temas pri la pozit-on-o. Tre ofte ankoraŭ oni aŭdas kaj legas „pozi-tron-o” (aŭ ĉu mi devus dividi la vorton laŭ pozit-ron-o?). Tiu aldonita *r* tute ne plibeligas la nomon de tiu korpusklo, kaj mi (kaj ne nur mi) ne uzas tiun *r*. Eĉ se la *r* en ĉi tiu nomo estas iom pli obstina ol en aliaj nomoj, mi ne perdis la esperon ke ĝi fine malaperos mondscale tiom, kiom ĝi jam malaperis en lando kiel Francujo. Persone mi opinias ke en Esperanto ni devus sekvi tiun francan ekzemplon; tial mi uzas ne nur „*positon*” en miaj publikaĵoj nacilingvaj (same en la lingvoj angla, germana, nederlanda kiel en la franca lingvo), sed mi ankaŭ uzas „pozitono” en Esperanto. (Komparu „pozitiva”).

Same, kompreneble, pri la nomo „negatono” (kaj ne „negatrono”) por „leptono” kun negativa ŝargo (negativa elektrono).

Kiel lasta ekzemplo de erara nomo por elementa korpusklo mi povus mencii la deŭteronon (korekte!), kiun oni iam nomis jen „deŭtono”, jen „deŭtrono” (ambaŭ ne-korekte). Ĉi tiuj eraroj feliĉe jam komplete elmodiĝis.

Mi povus doni ankoraŭ unu ekzemplon, sed jam sufiĉas.

¹⁾ Greke: kykl- = cirklo, magnet- = magnetata, beta = b, thyra- = pordo.